

Pittsburgh Symphony Orchestra și

Munchner Philharmoniker

(Grigore Constantinescu – 12 septembrie 2017)

Orchestra Simfonică americană din Pittsburgh Pennsylvania s-a prezentat acum pentru prima oară în fața publicului de la Sala Mare a Palatului sub conducerea actualului director muzical, muzicianul austriac Manfred Honeck, care conduce ansamblul de mai bine de un deceniu. Gândim că opțiunea organizatorilor ediției 2017 a Festivalului „George Enescu” a ținut seama de renumele acestei Orchestre, înființată în 1895 de dirijorul Frederic Archer. Formația beneficiază de o istorie ce se bucură de prestigiul mai multor importante turnee pe plan intern și internațional, începând cu 1900 (Europa, Orientul îndepărtat, America de Sud). După cum am fost informați de organizatori, Ansamblul a fost distins cu Premiul „Grammy”, Orchestra Simfonică din Pittsburgh fiind totodată prima formație americană care a cântat la Vatican, în ianuarie 2004, pentru Papa Ioan Paul al II-lea, contribuind la momentul sărbătoririi jubileului de argint al Pontifului.

În alcătuirea proiectului acestui turneu, cele două programe din cadrul actualei ediții a Festivalului reprezintă, din numeroase puncte de vedere, valoarea și prestigiul care impun acest ansamblu drept o formație continentală cu renume mondial. „Fantezia” semnată de Manfred Honeck, inspirată din opera „Rusalka” de Dvorak, a fost concepută într-o nouă versiune componistică, bazată de tematica partiturii originale, inaugurând programul orchestrei americane cu dorința de a demonstra sinteza mijloacelor de care dispune formația – unitate a trăirii pulsatorii, diversitatea relațiilor între compartimente, conștiența expresiei drept principiul relației cu ascultătorii și, nu în ultimul rând, starea unui discurs muzical în care tensiunea și arhitectonica se îmbină firesc cu stilurile diverse. Precedând „Simfonia întâi” de Gustav Mahler, „Cântecele ucenicului călător”, ale marelui compozitor au fost marcate de contribuția ca solist a bas baritonului Matthias Goerne, în liedurile cu orchestră, convingătoare în desenul liricii muzicale. Epoca istorică romantică susținută cu înflăcărare de dirijor în „Simfonia Patetică” de Ceaikovski, descinde tot din tradiția repertorială pittsburgheză. Perspectiva formelor concertante și simfonice ne-a convins în continuare, în toate momentele discursului orchestral, că putem vorbi după acest turneu de un eveniment important. Să adăugăm, comentând acest moment, că ni s-a oferit șansa de a reîntâlni, ca oaspete, pentru „Concertul în la minor” de Dvorak, renumita violonistă europeană, Anne Sophie Mutter, apreciată entuziast de spectatori, orchestră și dirijorul Manfred Honeck.

Munchner Philharmoniker, important nume al orchestrelor simfonice germane din ultimul secol, are de asemenea o istorie plină de evenimente, totodată marcată de personalități dirijorale impunătoare, evoluând în paralel cu evenimente repertoriale remarcabile. Atractivitatea manifestărilor interpretative și performanțele lor ce păstrează însușiri de excepție au fost rezultatul unor mari destine dirijorale (Walter, Furtwangler, Levine) printre acestea, putând fi amintită, în a doua parte a secolului XX, strălucita prezență a lui Sergiu Celibidache. Este de presupus că amprenta acestui mare dirijor s-a păstrat neumbrită, memorial și discografic. Din perspectivă istorică, creații de renume au fost cunoscute pentru prima oară în versiunile ilustrei formații, opere de Anton Bruckner sau Gustav Mahler, Wolff, Schnichte.

La pupitrul Filarmonicii Muncheneze, în această ediție este invitat marele dirijor de la începutul secolului XXI, Valery Gergiev, pe care publicul nostru a avut beneficiul să-i cunoască personalitatea din edițiile anterioare. Cele două proiecte de programe prezentate acum țin seama de repere componistice de evidentă valoare și interes. Dintre muzicienii ruși postromantici, ne reîntâlnim cu „Șeherezada”, op.35 de Rimski-Korsakov sau celebrul Concert nr.2 pentru pian și orchestră de Rachmaninov, în interpretarea emoționantă și viguroasă a solistului Daniil Trifonov; din muzica finalului epocii romantice, subliniem încărcătura poetică a Simfoniei a 4-a, „Romantica” de Bruckner, Concertul nr.1 pentru violoncel de Camille Saint-Saens (solist Andrei Ioniță, laureat al Concursului „Ceaikovski”, 2015).

Valery Gergiev a adăugat omagiul dedicat lui George Enescu prin interpretarea „Simfoniei nr.1 op.13”. Temperamental, gravitatea modului de a conduce ansamblul simfonic impresionează la acest dirijor prin procentul dramaturgic, spectacular, al cultivării spiritului narativ și poetic. Gergiev are totuși și înclinații către programatismul scenic, la Korsakov, urmează linia emoțională a melosului rachmaninovean, privește cu voință și calm arhitectonica bruckneriană. Un ultim efect este adresarea, modalitate care îi este proprie, în comunicarea ordonatoare dintre orchestră și public, ca dirijor de teatru muzical, fără a se simți stânjenit de confruntările complexe ale trăirilor sale interpretative ce îngăduie dialogul orchestrei din Munchen cu ansamblul american din Pittsburgh.